



LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBĖS KONTROLĖ

VALSTYBINIO AUDITO ATASKAITA DARBO RINKOS POLITIKOS PRIEMONIŲ ĮGYVENDINIMAS

2008 m. gegužės 29 d. Nr. VA-P-10-1-11
Vilnius

Auditas atliktas, vykdant
Valstybės kontrolės 1-ojo audito departamento
direktorės Vitos Jurkevičienės
2008-01-02 pavedimą Nr. P-10-1, Nr. P-10-1-1

Auditą atliko valstybiniai auditoriai:
Marytė Tulabienė (grupės vadovė)
Jurgita Jokubauskienė
Darius Tartėnas

Auditas pradėtas 2008-01-02
Auditas baigtas 2008-05-29

Su valstybinio audito ataskaita galima susipažinti
Valstybės kontrolės interneto puslapyje
adresu www.vkontrole.lt

SANTRAUKA

Vienas iš pagrindinių valstybės ekonominės būklės rodiklių – nedarbo lygis. Įgyvendinant valstybės strateginius tikslus, Lietuvos Respublikos Vyriausybė 2004–2008 metų laikotarpiu įsipareigojo įgyvendinti aktyvią užimtumo ir žmogiškųjų išteklių plėtros politiką, kad kiekvienas norintis ir galintis dirbti mūsų šalies žmogus Tėvynėje rastų savęs vertą darbą¹. Darbo rinka yra viena iš socialinės apsaugos politikos sričių. Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos misija yra įgyvendinti efektyvią darbo ir socialinės apsaugos politiką, siekiant sukurti kokybiško užimtumo galimybes ir užtikrinti visuomenės socialinį saugumą ir socialinę sanglaudą. Nors nedarbo lygis kasmet mažėjo, lėšos, skiriamos darbo rinkos politikos priemonėms, didėjo. Darbo rinkai administruoti yra įsteigtos valstybinės įstaigos: Lietuvos darbo birža ir 46-ios teritorinės darbo biržos.

Siekdami įvertinti esamą darbo rinkos politikos įgyvendinimo priemonių sistemą, nustatyti veiklos problemas, pateikti rekomendacijas sistemai tobulinti atlikome valstybinį veiklos auditą, kurio metu nagrinėjome teisės aktus, reglamentuojančius darbo rinkos politiką, informaciją apie darbo rinkos politiką ir jos priemonių įgyvendinimą.

Audito metu nustatyta, kad:

- Vykdytos darbo rinkos politikos formavimo priemonės nepakankamos, nes nenumatytos valstybės ilgalaikės darbo užmokesčio reguliavimo priemonės ir kriterijai; nuo 2005 metų nepradėtas laipsniškas perėjimas prie aktyvios darbo rinkos politikos priemonių, Lietuvos darbo biržos ir teritorinių darbo biržų išlaikymo finansavimo iš valstybės biudžeto, kaip nustatyta Nedarbo socialinio draudimo įstatyme; kai kurios teisės aktų nuostatos dėl darbo rinkos politikos priemonių nesudaro prielaidų efektyviam jų įgyvendinimui.
- Aktyvios darbo rinkos politikos priemonių įgyvendinimas yra tobulintinas, nes 2007 metais, lyginant su 2006 metais, šioms priemonėms įgyvendinti buvo panaudota 49,6 proc. daugiau lėšų, tačiau į priemones nukreipta 27,8 proc. mažiau ieškančių darbo asmenų, vieno dalyvavimo priemonėje kaina padidėjo daugiau negu dvigubai. Lietuvos darbo biržos organizuotos aktyvios darbo rinkos politikos priemonės 2007 metais turėjo poveikį įsidarbinant mažiau negu ketvirtadaliui per metus įsidarbinusių asmenų.
- Tobulintina Lietuvos darbo biržos ir teritorinių darbo biržų struktūra, nes 2006 ir 2007 metais Lietuvos darbo biržai ir jai pavaldžioms įstaigoms išlaikyti ir vystyti panaudota 23,4 proc., tuo tarpu visoms aktyvios darbo rinkos politikos priemonėms įgyvendinti – 41,2 proc. visų Užimtumo fondo lėšų.

¹ Lietuvos Respublikos Seimo 2004-12-14 nutarimas Nr. X-43 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos“, 8.1 p.

- Socialinės apsaugos ir darbo ministerija 2006 ir 2007 metais neužtikrino tinkamo Užimtumo fondo lėšų administravimo ir jų panaudojimo, nes tvirtindama išlaidų sąmatas, lėšas bendrosioms paslaugoms numatė ne pagal Užimtumo rėmimo įstatyme numatytas užimtumo rėmimo bendrąsias paslaugas; dalis lėšų, skirtų teritorinėms darbo biržoms išlaikyti, buvo panaudota leidybinei grupei „Darbo biržos naujienos“ išlaikyti, nors ji nėra užimtumo rėmimo politiką įgyvendinanti įstaiga.
- Lietuvos darbo birža leidybinei grupei „Darbo biržos naujienos“ išlaikyti 2006 metais nepagrįstai skyrė 462,9 tūkst. Lt, o 2007 metais – 470,3 tūkst. Lt Užimtumo fondo lėšų, nes teisės aktuose nėra numatyta, kad ši įstaiga yra užimtumo rėmimo politiką įgyvendinanti įstaiga ir lėšos jai išlaikyti socialinės apsaugos ir darbo ministro įsakymu nėra patvirtintos.
- Socialinės apsaugos ir darbo ministerija ir Lietuvos darbo birža 2006 ir 2007 metų veiklos ataskaitose nepateikė visuomenei informacijos, kiek lėšų pagal atskiras priemones panaudojo darbo rinkos politikos priemonėms įgyvendinti.

Audito ataskaitoje pateikėme rekomendacijas darbo rinkos politikos įgyvendinimo priemonių sistemai tobulinti.

- **Lietuvos Respublikos Vyriausybei** rekomendavome numatyti valstybės ilgalaikės darbo užmokesčio reguliavimo priemones ir kriterijus; svarstyti klausimą, kad būtų įgyvendinta Nedarbo socialinio draudimo įstatymo nuostata dėl perėjimo prie aktyvios darbo rinkos politikos priemonių, Lietuvos darbo biržos ir jai pavaldžių įstaigų išlaikymo išlaidų finansavimo iš valstybės biudžeto.
- **Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai** rekomendavome siekiant efektyvesnio užimtumo rėmimo priemonių įgyvendinimo ir valstybės pagalbos teikimo socialinėms įmonėms, inicijuoti teisės aktų pakeitimus; siekiant mažinti administravimo išlaidas, svarstyti galimybę dėl nedarbo socialinio draudimo išmokų administravimo pavedimo Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos teritoriniams skyriams.
- **Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai ir Lietuvos darbo biržai** rekomendavome siekiant mažinti administravimo išlaidas, pertvarkyti teritorines darbo biržas; siekiant efektyvesnio darbo rinkos politikos priemonių įgyvendinimo tikslinti poįstatyminius teisės aktus; teikti visuomenei išsamią informaciją apie darbo rinkos politikos priemonėms įgyvendinti panaudotas valstybės lėšas pagal atskiras priemones.
- **Lietuvos darbo biržai** rekomendavome spręsti klausimą dėl leidybinės grupės „Darbo biržos naujienos“ likvidavimo; nustatyti darbo rinkos politikos priemonių efektyvumo vertinimo kriterijus ir atsižvelgiant į juos planuoti ir įgyvendinti darbo rinkos politikos priemonę